

покликані зробити його дієвим інструментом управління ризиками з метою уникнення негативних наслідків ризиків, формування стратегії підприємства, підвищення оперативності та якості прийняття управлінських рішень.

Список використаних джерел:

1. Жигір А.А. Економічний інструментарій ризик-менеджменту у підприємницькій діяльності [Електронний ресурс] / А.А.Жигір. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/index.php?operation=1&iid=994>

2. Доценко І.О. Методичні основи оцінки ризиків підприємницької діяльності як складової системи управління економічною безпекою підприємства / О.І. Доценко // Вісник Дніпропетровського університету. Серія “Економічні науки”. – 2011. – Вип. 5 (4). – С. 171-176.

Корінько М.Д.,
д.е.н., професор,
завідувач кафедри аудиту та підприємництва
*Національна академія статистики,
обліку та аудиту
(м. Київ)*

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ДАНИХ ЗВІТУ ПРО РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

З метою забезпечення ефективного керування підприємницькою діяльністю, у процесі розробки проектів та прийняття обґрунтованих управлінських рішень, вищий управлінський персонал суб’єкта господарювання використовує інформацію з різних джерел, зокрема ту, яка сформована у системі бухгалтерського обліку та відображена у фінансовій звітності.

Серед основних показників, які постійно знаходяться під контролем керівництва підприємства виділяють, зокрема:

- доходи, витрати, результат діяльності (прибуток; збиток);
- джерела надходження грошових коштів та напрями їх використання.

З метою забезпечення функцій управління підприємством використовуючи фінансову звітність, яка містить повну, правдиву та неупереджену інформацію про фінансовий стан та результати його діяльності, доцільно враховувати застереження стосовно наявності достатності знань та заінтересованості у сприйнятті інформації, яка у ній наводиться. Повний комплект фінансової звітності підприємства, відповідно до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 (НП(С)БО 1), має у своєму складі:

- форму № 1: баланс (звіт про фінансовий стан);
- форму № 2: звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід);
- форму № 3: звіт про рух грошових коштів (складання за прямим методом) або форму 3-н (за непрямим методом);
- форму № 4: звіт про власний капітал;
- примітки до фінансової звітності [1;2].

У практиці підприємницької діяльності суб'єктів господарювання виникають ситуації коли при позитивному фінансовому результаті наявні грошові кошти не забезпечують виконання зобов'язань (сплати податків, своєчасної виплати заробітної плати працівникам, погашення зобов'язань по сплаті кредитів та відсотків за користування ними, заборгованості перед контрагентами тощо) у визначені нормативними актами та договорами терміни.

Аналітичне опрацювання даних, що міститься у «Звіті про рух грошових коштів та їх еквівалентів», який є складовою частиною фінансової звітності підприємства, надає можливість сформулювати інформаційне забезпечення для оцінки ефективності використання коштів.

За змістом п.3 Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 (НП(С)БО 1), термін «Звіт про рух грошових коштів» (далі «Звіт 3») має таке значення: – «... звіт, який відображає надходження і вибуття грошових коштів (грошей) протягом звітного періоду в результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності...» [2].

У розділі I «Звіту 3» наведено дані за результатами «операційної діяльності», яка є основною для підприємства та включає інші види, які не відносяться до інвестиційної або фінансової (*отримання грошових коштів від покупців та замовників; сплата постачальникам; виплата працівникам; сплата інших операційних витрат та ін.*). Особливістю даного розділу є те, що лише у ньому мають прояв відмінностей щодо його складання за: «прямим» або «непрямим» методами. Зокрема, це має прояв у формулах для:

– «прямого» методу: надходження коштів (-) витрачання коштів (=) змінам у залишку коштів. Дані про надходження наводять у звичайному порядку, а витрачання – у дужках;

– «непрямого» методу: прибуток (збиток) до оподаткування (+/-) коригування (=) зміни у залишку коштів. [2; 5].

Дані розділу II «Звіту 3», заповнюються лише з використанням «прямого» методу, про грошові надходження та витрати внаслідок здійснення інвестиційної діяльності до складу якої входить: придбання та реалізація необоротних активів та фінансових інвестицій, які не є складовою частиною еквівалентів грошових коштів (*оплата постачальникам за основні засоби, нематеріальні активи, інші необоротні активи, отримання частки участі в інших підприємствах, надходження від продажу об'єктів інвестування; видача позик та їх отримання не від фінансових установ та ін.*).

Дані розділу III «Звіту 3», заповнюються за методом аналогічно розділу II, про надходження та витрати у процесі здійснення фінансової діяльності до складу якої відноситься зміни розміру і складу власного та позикового капіталів підприємства (*надходження коштів від випуску акцій та продажу інструментів власного капіталу, отримання позик та їх погашення, виплата дивідендів та ін.*)

Частина «Звітів 3» форм: №3 та №3-н, що стосується даних про рух грошових коштів у процесі здійснення інвестиційної та фінансової діяльності, в обох формах (*№ 3 та № 3-н*) є ідентичною.

За результатами аналізу підсумку розділу I буде надана можливість сформулювати окремі висновки для розробки проектів управлінських рішень щодо оцінки ефективності у питаннях генерування грошових потоків у частині надходження коштів та коригувань витрачання грошових коштів у майбутніх періодах, зокрема:

– показник є позитивним – сума надходжень коштів від операційної діяльності перевищує суму витрачених на зазначену діяльність коштів (*збільшення залишку коштів на кінець звітнього періоду порівняно із залишком на початок такого періоду*);

– негативний результат (*зменшення залишку коштів на кінець звітнього періоду порівняно із залишком на початок такого періоду*) може виникати, зокрема, якщо у межах операційної діяльності витрачено більше коштів у порівнянні з отриманими:

– залишок коштів на початок звітнього періоду надавав можливість їх витратити без додаткових надходжень;

– були залучені кошти, які надходили від інвестиційної та/або фінансової діяльності.

Аналогічні за змістом висновки можна сформулювати стосовно даних по підсумках розділів II та III [5].

Аналітичну інформацію про склад коштів, склад статей «Звіту 3» про рух грошових коштів, які об'єднують декілька видів грошових потоків можна знайти у примітках до фінансової звітності.

За потреби більш глибокого аналізу про рух грошових коштів фахівцями, які мають знання з бухгалтерського обліку, доцільно використати дані реєстрів синтетичного та аналітичного бухгалтерського обліку щодо дебетових або кредитових оборотів на рахунках бухгалтерського обліку коштів (*рахунки 30 «Каса»; 31 «Рахунки в банках», 333 «Грошові кошти в дорозі в національній валюті», 334 «Грошові кошти в дорозі в іноземній валюті», 335 «Електронні гроші, номіновані в національній валюті» за звітний період, 351 «Еквіваленти грошових коштів»*) [4].

Зважаючи на те, що мікропідприємства, малі підприємства, представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності та підприємства, які ведуть спрощений бухгалтерський облік доходів та витрат відповідно до податкового

законодавства заповнюють і подають фінансову звітність лише у складі двох форм: Балансу (форма № 1-м або 1-мс) і Звіту про фінансові результати (форма № 2-м або № 2-мс) використання зазначеного у попередньому абзаці для цілей формування аналітичної інформації буде доречним [3].

За результатами дослідження доцільно відзначити:

– достатність знань та заінтересованість у сприйнятті інформації, яка наводиться у фінансовій звітності, надає можливість управлінському персоналу підприємства використовувати дані, що містяться у ній, з метою формування проектів ефективних управлінських рішень щодо руху грошових коштів;

– за потреби в отриманні деталізованої інформації у процесі дослідження даних аналітичного та синтетичного бухгалтерського обліку, доцільно проводити більш глибокий аналіз про рух грошових коштів фахівцями, які мають знання з бухгалтерського обліку.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999 року № 996-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.

2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», яке затверджено наказом Міністерства фінансів України від 07.03.2013 року № 73, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 28 лютого 2013 року за № 336/22868, у редакції від 23.07.2019 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність», яке затверджено наказом Міністерства фінансів України від 25.02.2000 року № 39, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 15 березня 2000 року за № 161/4382. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00>.

4. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, яка затверджена наказом Міністерства фінансів України від 31.11.1999 року № 291, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 21 грудня 1999 року за № 893/4186. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.

5. Звіт про рух грошових коштів: від складання до подання. URL: <https://news.dtkr.ua/accounting/reposts/53159>.